

OBSAH

- Poděkování autorky ...7
- Úvod: Počátky moderní doby ve školních lavicích ...9
Osvícenské reformy a reformátoři ...16
Z kantora učitelem ...30
1. kapitola: Škola a stát ...37
Škola mezi státem a církví ...38
Všeobecná školní povinnost –
cesta k občanské společnosti ...41
Školské zákony v éře císaře Františka I. ...45
Naděje na školské reformy v revoluci 1848 ...53
Vliv konkordátu na reformy školství ...62
Samospráva a školy ...68
Úspěchy a ztráty liberálních školských reforem ...75
Vzestup odborného vzdělávání ...91
2. kapitola: Škola – zdroj svornosti, nebo konfliktů? ...97
Jazyk – nástroj i překážka komunikace ...99
Národní emancipace ve školních lavicích ...113
Hygiena, zdraví, životní styl ...121
3. kapitola: Stíny a sláva učitelského povolání ...137
Jak se učili učitelé ...138
Chudoba cti netratí, ale také nepřidává ...142
Učitel na částečný úvazek ...146
Krásná literatura a umělecká tvorba
českému učiteli ...163
Spolky a stavovské organizace ...167
Učitel na cestě k honoraci ...174
4. kapitola: Pastouška i palác – místo k poznávání světa ...178
Školní patronát a financování škol ...179
Experiment Budeč ...183
Žáci a učitelé o svých školách ...187

Nová škola – vizitkou obce, města, národa ...197
Škola na Československé národopisné výstavě ...204

5. kapitola: Radosti a strasti školáků v 19. století ...219
Dohled, kázeň a disciplína očima žáků a studentů ...221
Denní rozvrh a školní rok ...228
Kolektivní předškolní výchova a vzdělávání ...235
Tělesné a jiné tresty – podpora výchovného úsilí? ...245
Radosti a zábavy školou zakázané ...254
Době přiměřené dívčí vzdělání ...258

Závěr: Škola v běhu všedních dnů ...271

Summary

The Cane in the Workshop of Humanity. The 19th Century
Czech School from Eyewitness Testimony ...279

Resümee

Rute in der Werkstatt der Menschlichkeit.
Tschechische Schule im 19. Jahrhundert
mit den Augen von Zeitzeugen. ...285

Seznam pramenů a použité literatury ...291

Archivní prameny ...291
Tištěné prameny ...292
Literatura ...298

Jmenný rejstřík ...305

Obrazová příloha ...313